

ALINA MEILŪNAITĒ
NEGYVENAMI
MIESTAI

TYTO ALBA

ALINA MEILŪNAITĖ
NEGYVENAMI
MIESTAI

Romanas

VILNIUS 2014

I. MĄSTAU, VADINASI, ESU

Pro nauksintą vakaro orą šviečia dar vienas popieriaus lapas. Kavos tirščiai, likę nuo pusryčių, smilkstanti cigaretė, už lango nuo vėjo traškanti prieblanda, automobilio šviesų tvyksnis – šykštūs rimties instrumentai. Galva pilna minčių ir dūmų.

Brendu saldžiais prisiminimais, tiksliau jų nuotrupomis, būtais nebūtais gamtovaizdžiais, virpuliu, įsismelkusu į formas, todėl tai jokia įžanga, jokia pradžia – kartono kortelių dėlionė, pigus paveikslas. Taip dažnai pradedu eiti, leidžiuosi į naują kelionę po šešėlių ir prisiminimų pasaulį, mėginu įsiminti vietoves, gražias, blankias, nuobodžias, spalvingas – kam nors jas atiduosiu. Vis kartoju sau, vaidinu situacijas, bandau prisiminti žodžius, tokius, kokie buvo pasakyti, – bet atmintis nebe ta. Lieka tik balsai, intonacija, nuotaika – žodžius pamirštu. Rodos, su manimi žaidžia, tiesiog akyse mainosi vaizdai. Tai laiko žaidimas – daiktai jį moka žaisti geriau negu žmonės, nesisielodami dėl pralaimėjimo.

Už lango – ta pati tuščia kiemo aikštelė, prisisprogusi ankstyvo pavasario purvo. Pirkinių maišelis plūduriuoja baloje it popierinė valtelė – čia sukiojasi be tikslo, čia gaudo sidabrinčius šviesos blyksnius, langų, žibintų atspindžius, pranyksta juose. Pakrašty dunkso pavėsinė. Seni daugiabučiai, sustingę, ištuštėję, vienodi. Kas dabar beprisimena, prieš kiek metų jie iškilo viršum tų pačių medžių, atsirėmė į debesis? Nenustebčiau, jei paaiškėtų, kad jų ir nėra. Kartu šmėsteli abejonė – ar aš esu? Jeigu

neturėčiau žodžių, neturėčiau ekranų, į kuriuos žiūriu diena iš dienos, – mobilaus telefono, kompiuterio, televizoriaus, knygų skaityklės, – ar tada būčiau? Mano mintys, veiksmai, troškimai atsispindi juose – įrodymas, kad gyvenu. SIM kortelė prirašyta vardų, kompiuteris – neperžiūrėtų filmų, nebaigtų žaidimų, nuotraukų (žinoma, kai reikia, negaliu nieko rasti). Knygų skaityklė prikimšta neberekalingų dokumentų, lietuviškų knygų nėra. Televizorius tai rodo, tai nerodo, senas jau.

Paviršiai, glostomi pirmosios tamsos, čia išnyra, čia slepiasi. Lašai slidinėja stiklu. Žodžiai veja vienas kitą, blankūs, pasikartojantys, beprasmingi, sakiniai lyg tie vėjo šuorai sukasi juostelėje, maišosi su pašaliniu garsu, sklindančiu gal iš diktofono, gal iš už sienos (negirdžiu taip gerai, kaip norėčiau, pavargau ir vėl spengia ausyse). Mintis, kurios laukiu, budri ir skvarbi, dilgčioja pasąmonėje, tvaksi pirštuose. Veltui mėginu ją užčiuopti. Neturiu net signalinio pavadinimo, nebežinau, apie ką toliau rašyti. Nors pagaliau nutilo telefonai, vis dar kaukia signalizacijos – šėlsta skardinės, kurių niekas ir nenorėtų vogti, vaidindamos geresnes, brangesnes, nei iš tiesų yra.

Negaliu susikaupti.

Kaip šokiruoti skaitytoją, kaip valdyti jo dėmesį? Turiu provokuoti, stebinti, kaip nors prasiskverbti pro užgrūstus medijų plotus, prasibrauti iki protų, užkabinti ir vėl – provokuoti, stebinti... Nors niekas, rodos, nebenustemba. Ir stebėtis nebėra dėl ko.

Gyvenimas yra kova. Bet laimi tie, kurie nekovoja, – kurie paklūsta ir gyvena iš skolintų pinigų, iš svetimų idealų, išleisdami ir mainydami juos it savus.

Išgyvena tie, kurie prisitaiko prie vis didesnės apgaulės.

Laimi savininkai, nesidalijantys tuo, ką patys veltui yra gavę.

Laimi viešieji ryšiai, vis gražesnės, įtaigesnės istorijos apie faktus. Istorijos, pritaikytos šiuolaikiniam pasauliui, papasakotos, taip lyg būtų išgyventos...

Taigi dabar mes gyvename patirtis, kuriose nebėra mūsų pačių patirties. Gyvename viešuosius ryšius...

Perverčiu kelis interneto portalus: „Lietuviai įspėjami neliesti įkaitusio palydovo nuolaužų“, „Virš Baltijos jūros pakilo Rusijos bombonešiai“, – geltonoji spauda, po velnių.

Nerašau nei apie politiką, nei apie kosmosą. Rašau apie paprastus, eilinius žmones, kurių gyvenime nėra jokių naujienų. Ką jie veikia šią dieną, savaitę, mėnesį? Tūžta dėl spūsčių gatvėse. Grįžta namo sausakimšais troleibusais. Ne anksčiau kaip pusę šešių. Arba atkakliai pypsi vieni kitiems savo mašinosė, lyg vėluotų į gyvenimą, kuris praeina. Nebesukrapšto pinigų nei geram vynui, nei cigaretėms. Sėdi eilėse prie gydytojų kabinetų ir vis niekaip nepasveiksta, o kai poliklinikos budėtoja atveria duris į rūbinę, padvelkia aitrus skudurynų kvapas – taip prabangi, išreklamuota įgeidžių tikrovė staiga ima ir parodo kitą, nedažytą, veidą. Moka mokesčius ir už juos tikisi gauti daugiau, nei yra įmokėję, – o ko trūksta, tegul prideda valdžia. Vis dar drausmina saulėgrąžas lukštenančius paauglius ir po langais triukšmaujantį jaunimą. Palauk, vis dar drausmina? Ir vis dar tikisi sudrausminti? Ir gal dar klausosi pamokslų? Net ne per didžiąsias šventes? Bažnyčioje vis rečiau juos pamatysi. Nors gal taip tik atrodo. Gal jie ilgai neužtruks, budėdami prie prekystalių, graibstydami prekes už mažesnę kainą. O gal ir prekybos centrai, nauji mūsų kultūrnamių, pagaliau ims ir įrengs savo patalpose koplyčias, kad būtų galima čia pat apgailėti neteisingai išleistus pinigus, tuščiai iššvaistytą laiką, atleisti prekybininkams už per didelius antkainius, gamintojams – už netikusias prekes. Ir suvokti, kad tai ne brokas, ne – daiktai vis silpnesni ir vis trumpiau mums tarnauja... Tai Europa sensta, žmonių pasaulyje daugėja, tai brangsta laikas, darbo jėga. Kiek dar visokių minčių kiltų, kiek atrastų priežasčių, dėl ko taip greitai plyšta kelnės ir ištęžta makaronai... O ką jie veiks sugrįžę iš prekybos centro? Neįkyriai stebės kaimynų

ALINA MEILŪNAITĖ (g. 1975) – komunikacijos ir informacijos mokslų daktarė, reklamos ir medijų kritikė. Baigė VU Žurnalistikos institutą, dirbo spaudoje. „Negyvenami miestai“ – pirmas jos romanas.

Kodėl jauna mergina apsigyvena atominėje slėptuvėje?

Ko ji tikisi iš gražuolių vyrų reklaminiuose plakatuose?

Kokį pėdsaką motina palieka dukters gyvenime?

Ar įmanoma keisti praeitį ir kurti naujus prisiminimus?

Kaip nepaliamajame šių dienų informacijos sraute išgirsti vienam kitą?

Kada mes atsiduriame negyvenamuose miestuose?

Negyvenami miestai – tai miestai praeityje. Miestai, kuriuose augome. Tai miestai reklamose – gražių, bet neįgyvendinamų svajonių pasaulyje. Miestai, kuriuos paliekame, persikėlę į kitas šalis ar į kitą realybę. Miestai internete, kuriuos statome nežinodami, ar kada nors pastatysime.

